

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm XV. In causis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM XV.

In causis.

PARAPHRASIS.

In quibuscunque causis tam Ecclesiasticis, quam ciuilibus ultra tertiam testium productionem non admittitur quarta, nisi cum solennitate exacti iuramenti, vti habetur in *Auth. de testibus §. Quia verò. collat. 7. & c. Ultra. 55. hoc tit.* cum autem dicta testium publicata fuerint, publicè de iis disputari potest.

SUMMARIUM.

1. Productione testium aliquorum & receptione in presentia partis facta, possunt alij vel iidem deinde produci & recipi.
2. Nisi producent testium examini, ac depositioni praesens fuerit.
3. Vel conclusum sit in causa.
4. Vel denique tertio jam testes sint producti, ad quartam enim progredi non potest, nisi producent juret, se testium attestations non explorasse, aut didicisse, nec dolo quartam hanc eorum productionem postulare, nec copiam testimoniarum habuisse.
5. Si de dolo & aliis modò predictis suspicio, aut praesumptio esse non possit, procedi potest etiam sine iuramento ad quartam testium productionem.
6. Attestationes in secreto receptae in presentia partium publicari debent, facta eis opponendi potestate.
7. Plenior huius intellectus, & quomodo Reo citato & interrogato super crimine sint attestations publicanda.
8. Hodierno jure nomina testium nunquam in processu iudiciario de heresi publicantur.
9. Nec consuetum in processu iudiciario contra regularem, vt coram eo negante crimen, testes qui in inquisitione contra eum deposuerunt, iterum producantur, aut eorum nomina publicentur.

NOT. I. Postquam testes adducti aliqui fuerunt, & in presentia partis recepti, possunt deinde alij, vel iidem produci, ac recipi.

Sed excipiendum 1. nisi is, qui produxit, testium examini ac depositioni praesens fuerit, tunc ad aliam testium productionem ordinariè admittendus non est, secundùm *gl. receptam in c. Imprimis. 7. verb. si eo praesente causâ 2. q. 1.*

Excipe 2. Si conclusum sit in causâ, tunc nec testes nec alia probationes de jure aut de facto recipi debent, nisi aduersario consentiente, aut saltem non reclamante, vti ex communi *Abbas hic n. 4.*

Excipe 3. Si testes tertio producti sint, tunc ad aliam quartam productionem admitti aliquis non debet, nisi praestito iuramento, quòd attestations testium per se vel per alium non explorarit aut didicerit, nec dolo hanc quartam testium productionem postulet, sed quia hos testes ante producere non potuerit. *cit. c. Ultra. & cit. §. Quia verò.* Hinc rectè inferunt *Abbas & Felinus hic n. 2.* si suspitioni ac praesumptioni huic locus esse non possit, seu quia testes alij & alij continuo actu producti sunt, ita vt eorum depositiones non potuerint à producente explorari aut cognosci, vel si testium productorum examen nondum institutum fuit, his casibus etiam quartam testium productionem admitti posse sine iuramenti solennitate, quandoquidem cessante causâ adaequatâ constitutionis, ipsa etiam constitutio cessare debet, vti docuit *lib. 1. Theol. Mor. Tract. 4. cap. 21. n. 3.*

Not. 2. Attestations testium secretò receptae in presentia partium publicari debent facta eis opponendi facultate, quemadmodum etiam electio Praelati per secretum scrutinium fieri debet, postea verò suffragia publicanda sunt. *c. Quia propter. 43. de elect.*

Pro pleniore intellectu aduerte, quòd testes vel à iudice examinantur ante processum, vt acquirantur indicia sufficientia ad Reum in causâ criminali citandum & examinandum, vel examinantur testes in ipso processu ad Reum conuincendum tam in criminali, quam ciuili causâ.

Hoc posito ita dicendum: Reo citato & interrogato super crimine, de quo infama-

tus vel suspectus est, propter indicia non sunt promulganda nomina testium, debet tamen iudex ostendere ipsas depositiones & indicia ad hoc, ut intelligat se legitime citari & examinari super crimine, cum aliquin respondere non teneatur, quemadmodum nec testis testificari poterit de crimine occulto, nisi appareat ipsi, quod iudex legitime siue ex sufficientibus indiciis, inquirat secundum S. Thomam 2. 2. q. 69. art. t. ad 1. & q. 70. art. 1. in Corpore, juncto Cuietano; Bernardus Diaz & Salsedo in practica crimin. canonicâ cap. 129. vide Copiam indiciorum. ubi ait semper sibi eam forensis praxin placuisse, quâ Ecclesiastici & seculares iudices Deum timentes uti solent, ut licet informationem istam seu copiam depositionum Reo non tradant, tamen præcipiant per tabellionem coram eo legi dicta testium, suppressis eorum nominibus, ut nimirum compertum habeat, quidnam contra ipsum depositum fuerit, idque etiam in processu iudiciario inter Regulares observandum esse monet Franciscus Suarez tom. 4. de Relig. cap. 12. n. 30. & 31. licet hoc ipsum, sicut & plura alia, quæ æquissimè constituta sunt, in quibusdam tribunalibus non observentur, ut testatur Iulius Clarus in pract. crimin. q. 45. n. 8. & Salsedo l. c.

Datâ autem Reo aut saltem prælectâ copiâ indiciorum ac depositionum, tunc vel fatetur crimen, vel negat; si fatetur ultro, ac sine tormentis, statim quidem condemnatoria contra eum sententia ferri potest, spectato juris rigore, & ita in Germaniâ contra fures sponte confessos procedi testatur Clarus q. 65. n. 1. æquum tamen est, & ita communiter observatur, ut Reo etiam non petenti concedatur spatium deliberandi, num aliquam sui defensionem, aut excusationem allegare queat, uti Clarus ibid. testatur ex Suarezio n. 31. si autem Reus exhibitis indiciis ac depositionibus nihilominus neget delictum, tunc ulterior contra ipsum processus instituitur ad hoc, ut convincatur; quamobrem testes seu iidem, qui antea contra ipsum deposuerunt, seu si qui

alij de nouo accesserunt, ipsi Reo proponi debent, ut videat eos jurare, & interrogatoria ipsis formentur, idque tam in civili, quam criminali causâ, ut dixi in c. 2. hoc tit. posteaquam verò testes ita propositi ac veluti legitimated fuerunt, secretò eorum responsiones ac depositiones audiuntur, & à Notario in scripto excipiuntur, additâ ipsius iudicis, atque Notarij subscriptione, uti Suarez monet n. 29.

Hæc denique dicta seu attestations testium, eorundemque nomina publicanda sunt coram Reo, concessa ipsi copiâ opponendi, aut contrarios testes producendi, ut si v. g. opponat Titium falso dixisse, quod cum hoc die viderit Augustam in hospitio positantem, furantem, cum ipse Reus testes producere velit, qui iurati deponant se Titium eodem toto die vidisse Fridbergam. ita habetur in c. Qualiter. 24. §. Debet ergo, de accusat.

Excipitur 1. hæresis crimen, in quo nomina seu accusantium seu denuntiantium tum testificantium publicari non debent, si scandalum, vel periculum ex tali publicatione timeatur, sed cessante periculo etiam in hæresis crimine, tamen si de plano procedatur, testium nomina publicari debent, ita habetur in c. ult. de hæreticis in 6. Verum tamen hodierno jure testium nomina nunquam in processu iudiciario de hæresi publicari monet Salsedo cit. cap. 31. propter constitutionem Pij IV. in bullâ, quæ incipit Cum sicut.

2. Excipit Suarez, cit. cap. 12. n. 31. quod in processu iudiciario, quem Prælati inter Regulares instituit, consuetum non sit ut testes, qui in inquisitione contra suspectum deposuerunt, postea iterum producantur ad ratificandam suam depositionem coram eo negante crimen, sed simpliciter procedit contra ipsum ex depositionibus testium ipsi intimatis ac prælectis sine nominum publicatione. Dummodò testes fide digni Prælati videantur; id enim quàm maximè cavendum est, ne inimicitia, proprio commodo, aliâne sinistra affectione ducantur ad testificandum, idemque in generalibus Vi-

sita-

Attestationibus Prælati obseruari notat *Siman-cha de Cathol. Institut. lib. 64. n. 3.*

Verumtamen rectè notâsse videtur *Sal-седо cit. cap. 29. §. Videtur itaque: si testium nomina nunquam publicentur, ut accusatus contra eos obijcere possit, non posse comparatione eius censerî omnino integros seu omni exceptione majores.*

CAPITVLVM XVI.

Cùm tu.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus quidam excommunicationem tulit in Ecclesiæ Præpositū & quosdam Canonicos, illi autem dixerunt sententiam irritam esse, quia, antequam ea lata fuit, appellârunt, idque testibus probârunt, vicissim verò ex parte Archiepiscopi producti testes deposuerunt appellationem factam esse post latam sententiam. His coram Pontifice Alexandro III. quæsitis, respondi: sententiam pro irritâ habendam esse, nam dicta testium, ne perjurii reatu notentur, benignè esse in casu isto interpretandâ, vt & ante & post sententiam latam appellatio interposita fuerit, cùm vtrumque fieri potuerit.

SUMMARYM.

1. *Depositiones testium, qui ex vtrâque parte producti sunt, si possunt, ita interpretanda, vt non contradicant.*
2. *Similis conciliatio & interpretatio faciendâ etiam est de actis diuersis iterabilibus, contra ipsum Reum.*

NOT. Vnic. Si testes ex vtrâque parte producti conciliari possint, vt non contradicant, sed de diuersis actibus testentur, tunc ita interpretandæ sunt eorum depositiones. Ratio est, quia non est præsumendum delictum, & inde consequens pœna: sin autem testes contraria, aut contradicentia dicant, tunc vna pars perjurii crimine, ac pœnâ notabitur. itaque talis interpretatio,

aut præsumptio faciendâ non est, sed ita accipi debent depositiones, si fieri possit, vt diuersa, non aduersa loquantur, dummodo iterabiles sint, vt in casu proposito; quod bis appellatum fuerit, semel ante, & iterum post latam sententiam. Idemque eadem ratione dicendum est, si testes ab eadem parte producti non eadem deponant, sed aduersantia, si de eodem actu accipiantur, tali casu ita eorum dicta intelligenda esse, vt de diuersis actibus testentur, adeoque vt testes singulares sint, non vt contradicentes, exempli causâ, si vnus testium dicat, se vidisse Clericum egredientem è domo mulieris horâ diei tertiâ, alter verò se vidisse horâ diei octauâ, præsumi debet, quòd vterque verum dicat, quippe de diuersis egressibus testantes, quâ de re videri potest. *gl. inc. Nihilominus. 16. verb. Puniendi causâ 3. q. 6. & hæc doctrina certa est, si loquamur de præsumptione fauorabili faciendâ erga testes, ne alioquin perjuri censeantur, quia in dubio nemo est condemnandus. iuxta c. Estote. de regulis juris. & gl. receptam in c. Absit. 14. verb. Aut gladio. causâ 11. q. 3. vbi ait, si quid possit trahi in bonum & in malum, potius interpretandum esse in partem meliorem. certa quoque est doctrina, si loquamur de præsumptione fauorabili faciendâ erga Reum absolendum, vti etiam ex hoc c. colligitur, quia Præpositus & Canonici propter benignam præsumptionem actus iterati immunes ab excommunicatione iudicantur.*

Sed quæstio est, num talis interpretatio faciendâ sit de actis diuersis iterabilibus etiam contra ipsum Reum, Exempli causâ. si Titius accusetur, quòd frumentum è prouinciâ euexerit, productis tribus testibus, qui deponant id factum esse post decretum principis; ipse verò alios è diuerso testes producat, qui testentur euectionem factam esse ante decretum; vtrum testium dicta ita intelligi debeant, vt bis euexisse censeatur, ideoque pœnam legis incurrisse. *Affirmat Abbas hic n. 5. idque verum est, dummodo diligenter examinatis omnibus circumstantiis appareat, duos illos, qui*